

<https://veza.sigledal.org/kritika/razglednica-pret...>

1 / 5

Razglednica pretekle razklanosti

Simona Semenič: JEREBIKA, ŠTRUDELJ, PLES PA ŠE KAJ. SNG Nova Gorica in Slovensko mladinsko gledališče, 19. 10. 2021 (ljubljska premiera).

 Like 0

DELITE NA

NATISNI

Foto: Peter Uhan

Razigranost pisave **Simone Semenič** bogati slovensko gledališko krajino tako z bralskega vidika (nedavno je pri založbi Beletrina izšla zdaj že tretja zbirka njenih besedil) kakor tudi z gledalskega, saj ustvarjalcem omogoča izrazito raznolike interpretacije ter uprizoritvene pristope, ki so večkrat postavljeni na oder v za gledališče sorazmerno kratkih časovnih razmikih. Tako je tudi z besedilom *jerebika, štrudelj, ples pa še kaj*, ki v režiji **Jureta Novaka** predstavlja skorajda protipol krstni izvedbi besedila iz leta 2018 v režiji **Janeza Janše** ter produkciji Maske Ljubljana in Slovenskega mladinskega gledališča. Če se je prvič raziskovalo pojem uprizarjanja besedila na bolj konceptualni ravni, se tokratna uprizoritev z zanosom

podaja v sfere žlahtnega dramskega gledališča. Pri tem ubira žanr izrazito zapostavljene komedije, ki se je loteva na plodovitem terenu regionalne specifičnosti. Da so narečja in lokalne mikroskupnosti za občinstva izrazito potenten izvor humorja, je prav tako pred kratkim v isti dvorani dokazovala magistrska produkcija *Paloma* v režiji **Brine Klampfer**. *Paloma* je na pejsažu Sladkega Vrha razčlenjevala vpliv gospodarskih ureditev na razkroj skupnosti. *Jerebika*, *štrudelj*, *ples pa še kaj* pa pod Nanosom na velikega šmarna dan v letu gospodovem 1963 pred gledalca postavlja vaško življenje, razpeto med cerkev in državo, ter razgalja krvavo mesenost pod kožo vseh navzočih, navkljub tej navidezno usodni razklanosti. Semenič tako nadaljuje svoje raziskovanje (ženske) seksualnosti na odru, ki smo jo najbolj prezentno lahko brali (in gledali) v besedilu *to jabolko*, *zlato*. Fuk, prdci, župnik in ta rdeči nastavijo precej običajen komediografski teren, ki pa zaradi svoje neposrednosti predstavlja izrazito svež odrski izziv.

Jure Novak uprizoritev zasnuje kot sintezo dveh gledaliških hiš. Številčnost zasedbe, sprva prostorsko razdeljene na dva ansambla, pa izkorišča za ustvarjanje realističnega občutka prazničnega poletnega dne. Ta je močno pogojen z nerealistično prostorsko zasnovno **Urše Vidic** (asistentka scenografke **Mojce Madon**), ki v središče krožnega prostora dogajanja postavlja soprisotnost župnišča in lokala, obdanih s cesto. Ta začarani krog je izrazito močan v svoji vizualni podobi. Četudi ni minimalističen, vendarle ne postaja kičast ali prepolno moteč, posamezni elementi, ki jih odlikujeta tudi časovna točnost in patina, se zlijejo v sliko, iz katere izstopijo oziroma jih gledalec zagleda šele, ko nastopi trenutek njihove uporabe. Prav tako prostor izrazito dobro zaživi v smislu razmejevanja simultane dogajanja, ustvarjanja več planov v globino relativno majhne odrske površine, in v igralski uporabi, ki se enkrat strogo drži obhodov po poti, spet drugič pa jih vehementno odslovi in prekorači vse namišljene stene in meje za večji komični ali dramaturški učinek. Iz te iste časovno-prostorske specifičnosti izhaja tudi kostumografija **Dajane Ljubičić** (asistentka **Monika Colja**). Privošči si nekaj humornih vložkov (serija modrcev raznolikih velikosti), a ostaja zvesta realizmu in bivanjski oblačilnosti kostuma, s čimer opolnomoči vzpostavljanje zgodovinske iluzije, ki jo uprizoritev zastavi. Vprašljiva je edinole vizualna razločitev seksualno emancipirane Višnje (**Patrizia Jurinčič Finžgar**), ki estetsko predstavlja morda nepotreben tujek svetu predstave in žensko lepoto išče v malce prepoenostavljeni koketnosti oblačila. Domačnost, ki daje gledalcu občutek, da bi se lahko vsak trenutek presedel iz avditorija na oder, kot v napotku za scenografijo

zapiše avtorica besedila, je tako v celoti izpolnjena, inhibira jo le zatemnitev luči v dvorani po začetku, ki sicer izrazito razigran prvi vtis ukaluplja v razmejeno konvencijo črne škatle. Sicer pa je lučno oblikovanje **Andreja Hajdinjaka** izvrstno atmosfersko in predvsem premore pravo mero subtilnosti v vseh prostorskih in časovnih preskokih, ki v gledalčevi zavesti še vedno držijo celoto, le da nežno vodijo in fokusirajo njegov pogled. Podobno ravno pravo mero nostalgije in romantike premore glasba Uroša Buha, katere vrlina je prav gotovo ta, da v gledalcu pušča občutek, da bi si je želel slišati še več in glasneje. Močna avdiovizualna podoba je tako ključ pri spreminjanju serije razsekanih »in medias res« prizorov v fluidno celoto (dramaturgija **Marko Bratuš** in asistentka **Alja Lobnik**), ki domačnost najdeva v pogovorih za mizo ob hrani in pijači ter izrazito kompleksen nastavek pred gledalca postavlja s svežo enostavnostjo in lahkotnostjo. Ekipa stavi na utečeno razigranost in igralske kreacije, uprizoritvene eksperimentacije pa hrani predvsem za raznotera preigravanja spolnih aktov. Uprizarjanje seksualnosti nikoli ni eksplicitno, tudi golota je sorazmerno skopa, temveč prvenstveno uporablja skorajda naivne postopke (slačenje, orgazmiranje, kostumske poslikave, masturbacija s steklenico) za približevanje medčloveške bližine. V naboru teh uprizoritev najmočneje zadane, ko na odru preprosto zazveni besedilo in igralska interpretacija izrazito burno pelje gledalčevo domišljijo. Ti »govorjeni seksi«, mestoma pospremljeni z minimalnimi ilustracijami in venomer voeristično opazovani od igralske ekipe, ki v njih ne nastopa, ne ustvarjajo le najduhoviteje žgečkljivih trenutkov uprizoritve, temveč tudi ene najlepših v emotivnem smislu.

Vrlina uprizoritve je vsekakor v njenem postavljanju seksualnosti kot stične točke: ne glede na to, kdo so in komu pripadajo, si na ta poletni dan liki v resnici želijo le drug drugega. V tem smislu se skozi humor razkriva nekaj pristno človeškega, morda celo način, kako presegati današnje ideološke razklanosti.

Pravi ključ do življenjskosti je tako igralska moč izjemno kolektivne odrske kreacije. Četudi je mogoče slišati različno uspešno spopadanje z dialektom pripovedi (lektorja **Srečko Fišer** in **Anja Pišot**), ti spodrseljaji delujejo bolj v prid humornemu vzdušju uprizoritve, kakor da bi ga kvarili. Čeprav čisto vsi nastopajoči ustvarijo markantne karakterno izbrušene like, ki v marsičem nadgrajujejo nastavke besedila, se vseeno zdi smiselno izpostaviti

nekaj resnično presežnih kreacij. V prvi vrsti je to zagotovo **Marjuta Slamič**, ki upodablja lik Bogdane. Deloma zaradi dramaturške kompozicije, ki Bogdani dodeljuje osrednjo vlogo in je njen lok posledično najcelovitejši. Predvsem pa zaradi neverjetne sile, ki jo Marjuta Slamič vdahne liku. Njena igralska moč uteleša pisavo Simone Semenič, ki jo Slamič obvladuje ne le jezikovno, temveč tudi telesno. Njen temni pogled postane tisti, ki topi maslo, njen beli nasmeh tisti, ki osvetljuje ta soparni dan. Nežna kot zaupnica, spoštljiva kot uslužbenka, a vseeno ognjevita in strastna. Boža po sebi in drugih, v naslednjem trenutku udarja po mizi. Zdi se, da je bohotnost ljubezni do življenja neskončna, a skrbno odmerjena in ritmično disciplinirana z jasno mislijo na gledalčev pogled in največji možni izkoritek komičnega potenciala. Ravno okrog nje se ustvarjajo najmočnejši trenutki uprizoritve: prizor seksa s poštarjem Cirilom, ki ga upodablja venomer nasmejani in v svoji privlačnosti okorni **Primož Bezjak**, ter spomin na intimno srečanje z upokojeno ravnateljico Slavko raztresene **Drage Potočnjak**. Isti veter bohotne duhovitosti lovijo tudi Bogdanin prostorski tandem, župnik Jože **Blaža Šefa**, in gostilničarki Genovefa **Damjane Černe** ter njena hči Angela **Ane Facchini**, ki na oder prinese neverjetno mladostniško razposajenost in v nekaj bežnih trenutkih ob Patrizii Jurinčič Finžgar navduši tudi s pevsкими sposobnostmi. Na drugi strani v pripravljanju partijske proslave v bolj napetih držah komedijo uspešno ustvarjata **Iztok Mlakar** in **Helena Peršuh**. Na sredino med oba ansambla in vaška tabora pa je postavljena gostja in pripovedovalka uprizoritve **Nataša Keser**. Ta nase prevzema vlogo komentatorke, zunanjega očesa veseloigre. Žanrsko ločena od preostanka zasedbe, se izrazito dobro znajde v nastavljanju atmosfer, hkrati pa njena (ne)prisotnost ustvarja paralelno linijo za gledalčevo razmišljanje med uprizoritvijo. Nekoliko nejasna je le, ko nase prevzame podobo sestre Helene na kolesu, ob prihodu katere se življenje vsakič ustavi in vsi vaščani nasmejani zrejo in mahajo. Kdo točno je sestra Helena in kaj točno označuje, ostaja v uprizoritvi nerazrešeno. Jasno je le, da je trenutek predaha, ki se bo nadaljeval v prihodnost, ekipa označila kot nekaj negativnega in obsojanja vrednega, izvor svojevrstne frustracije.

jerebika, štrudelj, ples pa še kaj se zaključuje v pravi komični maniri. Odpade tako posebno cerkveno slavje kakor tudi partijska proslava. Vsi vaščani pa se raje odločijo oditi na ples. Tako je razkol v skupnosti tudi na površju vsaj začasno razrešen. Vrlina uprizoritve je vsekakor v njenem postavljanju seksualnosti kot stične točke: ne glede na to, kdo so in komu

<https://veza.sigledal.org/kritika/razglednica-pret...>

5 / 5

pripadajo, si na ta poletni dan liki v resnici želijo le drug drugega. V tem smislu se skozi humor razkriva nekaj pristno človeškega, morda celo način, kako presegati današnje ideološke razklanosti. Na tem področju bi se morda dalo kritično ost uprizoritve še izostriti, kar bi zagotovo še dodatno obogatilo njen komični potencial. Velik potencial, ki ga uprizoritev s pridom izkoristi, pa ima tudi množica na odru, odklon od številčnosti komornih projektov, ki pred gledalca postavlja tisto najbolj esencialno gledališko – moč medčloveške bližine.

VIDEO

Jure Novak, Marko Bratuš, Iztok Mlakar, Ana Facchini, Patrizia Jurinčič Finžgar, Mojca Madon, Anja Pišot, Nataša Keser, Dajana Ljubičič, Blaž Šef, Primož Bezjak, Damjana Černe, Srečko Fišer, Marjuta Slamič, Andrej Hajdinjak, Helena Peršuh, Draga Potočnjak